

Prezentácia politických subjektov vo vybraných elektronických médiách

Prezentácia politických subjektov vo vybraných elektronických médiách
(1. máj - 31. júl 2002)

Grafy:

[STV](#)

[TV Markíza](#)

[TA3](#)

[JOJ](#)

[Slovenský rozhlas](#)

[Rádio Twist](#)

21. augusta 2002

Táto správa obsahuje výsledky monitoringu prezentácie politických subjektov v celoplošne pôsobiacich elektronických médiách - STV, TV Markíza, TA 3, TV Joj, Slovenský rozhlas a Rádio Twist. Monitoring zahŕňa obdobie od 1. mája do 31. júla 2002. Predmetom monitoringu boli hlavné spravodajské relácie uvedených médií (v oboch rozhlasových médiách to boli relácie o 12. a 18. hod) a sledovanými kategóriami boli:

- priestor venovaný politickým stranám, vláde a prezidentovi,
- spôsob, akým boli subjekty a ich jednotliví predstavitelia zobrazovaní,
- príspevky, v ktorých absentovali niektoré zásady novinárskej etiky (tzv. mediálne efekty).
- **Vláda SR bola najviac zobrazovaným subjektom vo všetkých sledovaných médiách (z televízií najviac v STV - 46,3% a z rádii najviac v Rádiu Twist - 45,9%), pričom zároveň aj najviac kritizovaným (296 negatívnych zmienok v Sro a 145 v TV Markíza)**
- Z politických strán bolo HZDS-LS vo všetkých médiách najprezentovanejším subjektom (najviac v TV Joj - 22,9%), pričom bola aj najviac kritizovaným subjektom (najviac 99 v SRO)
- V rámci monitorovaného obdobia boli zaznamenané aj spravodajské príspevky, kde absentovala vyváženosť a v niektorých boli zaznamenané komentatívne prvky zo strany redaktorov (TV Markíza)
- Z monitorovaných médií venovala najviac priestoru tzv. bulvárnym informáciám TV Joj, pričom pri politických správach prevládala snaha o senzáciu

MEMO 98 sa od svojho vzniku venuje problematike mediálneho prostredia na Slovensku a pri tejto príležitosti už viackrát v minulosti poukázalo na zodpovednosť, ktorú majú elektronické médiá v súvislosti so šírením informácií v súlade so zásadami novinárskej etiky. Informovanie verejnosti s dôrazom na dodržiavanie týchto zásad je dôležité najmä v hlavných spravodajských a publicistických reláciách, ktoré sú hlavným zdrojom informácií nevyhnutných pre kvalifikované rozhodovanie občanov vo voľbách. Tieto etické, no predovšetkým zákonné povinnosti, vystupujú do popredia omnoho naliehavejšie práve v predvolebnom období. Na elektronické médiá sa vo všeobecnosti kladú vyššie kritériá ako na tlač, keďže vysielacie frekvencie sú pokladané za verejný majetok a národné bohatstvo slúžiace potrebám verejnosti. Väčšina demokratických štátov vrátane Slovenska si z tohto

dôvodu vytvorila licenčné podmienky so snahou zabezpečiť vhodné a spravodlivé prevádzkovanie týchto zdrojov a zároveň umožniť ich plnohodnotný rozvoj v konkurenčnom a pluralitnom prostredí. Prevádzkovatelia a majitelia jednotlivých médií majú tak na určitý čas výlučné právo používať časti televízneho a rozhlasového spektra, čo na druhej strane umocňuje ich zodpovednosť za vysielanie médií. Táto podmienka je o to naliehavejšia, že na Slovensku zatiaľ absentuje vyspelé a konkurenčné prostredie, predovšetkým v oblasti celoplošných televíznych staníc.

Slovenská televízia

STV vo svojej hlavnej spravodajskej relácii *Noviny STV* prezentovala najvýraznejšie vládu SR (46,3%), čo je z dlhodobého hľadiska takmer nezmenený trend. Hoci väčšina informácií mala neutrálny charakter, vláda SR bola najnegatívnejšie prezentovaným subjektom, keď na jej adresu odznelo v sledovanom období 60 negatívnych zmienok. Z ostatných subjektov boli najprezentovanejšími HZDS-LS (10,4%) a R. Schuster (7,2%). Prezident SR bol zároveň jediným subjektom, u ktorého za sledované obdobie prevažovali pozitívne zmienky nad negatívnymi (4 oproti 3), pričom u ostatných subjektov prevažovali negatívne informácie nad pozitívnymi.

Verejnoprávna televízia poskytuje priestor pre jednotlivé subjekty v rámci príspevkov vyvážené, teda so snahou osloviť všetky zainteresované strany. STV zároveň informuje aj o niektorých pozitívnych aspektoch smerovania Slovenska, aktivitách vlády, príp. vládnych strán. Na druhej strane STV pomerne často prezentuje negatívne vyjadrenia voči HZDS a celkovo poskytuje pre opozičné strany menej priamych možností na vyjadrenie. Za sledované obdobie nebol zaznamenaný výskyt mediálnych efektov.

Televízia Markíza

Spravodajská relácia *Televízne noviny* patrí k najsledovanejším televíznym programom nielen v rámci najpopulárnejšej slovenskej súkromnej televízie, ale aj vzhľadom na programy ostatných televíznych vysielateľov. V monitorovanom období bola podobne ako v ostatných médiách najviac prezentovaná vláda SR (33,7%), pričom išlo o takmer výlučne neutrálnu alebo negatívnu prezentáciu. Spomedzi všetkých televízií bol zaznamenaný jednoznačne najkritickejší obraz vlády, keď za celé obdobie odznelo na jej adresu iba 5 pozitívnych zmienok oproti 145 negatívnym (počet negatívnych referencií bol zhruba na úrovni zvyšných troch televízií, ktoré spolu o vláde priniesli 158 kritických zmienok). O koalíčných stranách spolu odzneli iba 3 pozitívne zmienky (o SDKÚ a SZS) oproti 58 negatívnym. V porovnaní s minulým rokom teda pretrváva tendencia vykresľovať aktivity vlády vo veľmi kritickom štýle, pričom pozitívne správy o vláde (a z vládnych strán najmä SDKÚ) sa takmer vôbec neobjavujú. Čo sa týka politických strán, najviac kritiky odznelo na adresu koalíčnej SDKÚ a opozičných strán HZDS-LS a Smer, pričom najvýraznejší priestor zo všetkých politických strán získalo HZDS-LS (10,9 %).

Mimoparlamentné subjekty ANO a Smer získali v hlavnej spravodajskej relácii porovnateľný priestor (5,7% oproti 5,3%), pričom spôsob prezentácie bol rozdielny. Pokiaľ strana SMER bola vykreslená výrazne negatívne (20 kritických zmienok oproti 2 pozitívnym), u ANO bol pomer pozitívnych a negatívnych zmienok takmer rovnaký (6 pozitívnych oproti 7 negatívnym). Všetky negatívne zmienky voči strane ANO odzneli v júli pri vyjadreniach M. Dzurindu na adresu P. Ruska, ktoré boli potom následne opakované pri ich hodnotení Alianciou pre podporu fair play.

V rámci monitorovaného obdobia boli zaznamenané spravodajské príspevky, ktoré svojím charakterom niesli znaky mediálnych efektov. Vo väčšine týchto príspevkov absentovala vyváženosť a v niektorých boli zaznamenané komentatívne prvky zo strany redaktorov. Išlo o príspevky, ktoré informovali o politickej strane ANO, no aj o iných stranách:

- V úvode a najmä v závere niektorých príspevkoch sa pri prezentovaní udalostí a postojov objavovali zo strany redaktorov komentatívne prvky, teda slová s istým hodnotiacim charakterom, ktoré z hľadiska vyznenia skutočnosti, či subjektu, mohli vyvolať dojem zaujatosti alebo náklonnosti -

14.6. - Najväčší škandál v akom **lieta SDKÚ a M. Dzurinda osobne... Značne rozladený premiér Dzurinda hral dnes na brífingu s novinármi doslova pingpong. Mal pre nich pripravenú šablónu dvoch základných odpovedí** - o tendri sa svojim bratom nerozprával a na otázky týkajúce sa poslanca Kresánka musí odpovedať poslanec Kresánek sám (A. Lemesanyiova),

24.6. - **Zákon o zdravotnom poistení by mal byť teda kľúčom k ozajstnej reforme (o návrhu zákona, ktorý predstavil nezávislý expert ANO R. Zajac)** (E. Barkolová),

6.7. - Na dnešnej tlačovej konferencii **pripomínal** líder SDKÚ ním toľkokrát kritizovaného Vladimíra Mečiara... Ani nie dve minúty po svojich výrokoch **sa premiér ukázal ako charakter**: "Neznamená to, keď som hovoril o populizme Roberta Fica a o intrigách Pavla Ruska, že som vylučoval príslušné politické strany z potenciálnej spolupráce". Premiér tiež **poukázal na svoju nevinnosť**, konkrétne v kauze tendra na dodávku 35 moderných vlakov... Premiér si **ale zrejme nevšimol**, že celej kauze a prepojeniu na jeho brata sa denníky začali venovať o niekoľko dní skôr ako televízia Markíza. (B. Král),

9.7. - Každá politická strana si môže zvoliť akýkoľvek spôsob svojej prezentácie. Ak ňou neporušuje platné zákony, nikto jej to nemôže zakázať. A ak sa aj do kampane zapoja známe tváre zo šoubiznisu, **je to v každom prípade ich slobodné rozhodnutie.** (J. Tribula),

28.7. - **Samotný kódex fair play nakoniec môže mať veľmi krátku existenciu. Predstaviiteľka SDKÚ sa totiž dnes vyjadrila, že keby komisia takto rozhodla (SDKÚ porušila ustanovenia kódexu Aliancie pre podporu fair play vyjadrením M. Dzurindu na adresu P. Ruska) tesnejšie pred voľbami, zažalovala by ju. Otázkou teda je, či to, že strana namieta proti jasnému rozhodnutiu komisie, z nás práve nerobí toľkokrát spomínanú banánovú republiku.** (B. Král).

- Prezentovanie aktivít, názorov a riešení strany ANO v oblastiach, ktoré sú z pohľadu jej programu nosné a kľúčové - predovšetkým ide o oblasti zdravotníctva, školstva, ako aj financií. Príspevky boli najčastejšie monotematické a s riešením danej otázky vystúpili iba zástupcovia strany ANO - 13.5., 24.6., 2.7.;
- Pri prezentácii niektorých aktuálnych problémov, resp. káuz chýbala vyváženosť vo vyjadreniach zainteresovaných, resp. tieto boli sprostredkované moderátorom, príp. sa vyskytli aj príspevky bez názoru dotknutej strany. Tento spôsob bol používaný predovšetkým na úkor predstaviteľov vládnych rezortov (napríklad Ministerstva zdravotníctva) - 13.5., 5.6. (kauza odchodu dvoch redaktorov z STV - nedostalo možnosť zareagovať KDĽ, aj keď bolo označené ako jedna z možných príčin), 14.6. (správa o možnom pozadí tendra na dodávku ľahkých motorových vlakov - názory M. Dzurindu boli vo veľkej miere sprostredkované, minimum času bolo venované aj ďalším aktérom - Miroslav Dzurinda, P. Kresánek. Naopak vlastnými vyjadreniami bez sprostredkovania mohli reagovať iní predstavitelia - D. Lipšic a P. Rusko), 25.7.;
- V rámci bloku názorov predstaviteľov jednotlivých strán vystupovali zástupcovia ANO často ako poslední v závere príspevku, pričom ich stanovisko už nebolo doplnené moderátorom, alebo naopak bolo moderátorom podporené - 20.5., 10.6., 20.6., 2.7., 13.7.;
- Správa pri príležitosti 1. Republikového kongresu strany ANO bola prezentovaná v značne slávnostnom duchu s vizuálnym zvýraznením pozitívnych momentov kongresu (nástup väčšiny členov pred zaplnenú sálu, potlesk prítomných delegátov, ako aj nadšené vypúšťanie balónov v závere príspevku) - 8.6. Na rozdiel od podobných akcií iných strán, ktoré boli zobrazené v

štandardnom spravodajskom duchu (SDL, HZDS, SNS), príp. sa dokonca zamerali na úplne iné súvislosti a samotnej akcii sa venovali iba okrajovo (SDKÚ).

TA 3

Spravodajská televízia priniesla vo svojich polhodinových blokoch, v ktorých pravidelne aktualizuje denné udalosti, pomerne vyvážený obraz o vnútropolitickom dianí. Tak ako v ostatných médiách dominuje prezentácia vlády s prevahou neutrálno-negatívnych referencií. Prezidentovi R. Schusterovi bol vo vysielaní TA 3 venovaný najširší priestor spomedzi sledovaných médií - 7,4%. Pokiaľ ide o jednotlivé politické strany najvýraznejšie a zároveň najkritickejšie bolo zobrazené HZDS-LS, pričom takmer rovnako kritický obraz bol zaznamenaný v súvislosti s vládou SDKÚ.

Spravodajstvo TA 3 sa snaží o zachovanie vyváženosti, bez snahy o jednostrannosť, skreslenie, prípadne využitie mediálnych efektov. Vzhľadom na vysielaciu štruktúru sa objavuje menej domácich politických správ v porovnaní s STV alebo TV Markízou. Na druhej strane sú tieto správy často podrobnejšie a informatívnejšie. Podobne ako na STV sa objavujú aj správy informujúce o pozitívnom vývoji v súvislosti s integračným procesom. Naopak pomerne často je stredobodom negatívnej charakteristiky HZDS-LS v spojení s kauzami ako napr. zadržanie I. Lexu, amnestie V. Mečiara.

TA 3 má v porovnaní s ostatnými televíznymi stanicami aj kvalitné zahraničné spravodajstvo, postavené predovšetkým na príspevkoch zahraničných spolupracovníkov.

TV Joj

TV Joj vo svojej spravodajskej relácii prezentuje politicky relevantné správy odlišným spôsobom oproti zvyšným monitorovaným médiám. Podobne ako v iných médiách je to vláda SR, ktorej je venovaná najväčšia pozornosť (25,4%), ktorá je takisto prevažne neutrálno-kritická. Zároveň je nutné spomenúť, že ide o najmenší priestor zo všetkých médií. Spomedzi strán venovala TV Joj aktivitám HZDS-LS pozornosť takmer na úrovni vlády (22,9%), pričom v tomto prípade ide o najväčší priestor medzi jednotlivými médiami. Druhou najprezentovanejšou stranou bol ďalší opozičný subjekt - SNS (7,9%).

TV Joj je komerčnou televíziou, ktorá prezentuje jednoznačne najmenej klasických politicky relevantných správ. Politické správy sa snaží prinášať najmä vo forme šokujúcich bulvárnych súvislostí. Vyberá si politické témy, pri ktorých je možné určitým spôsobom škandalizovať celú politickú scénu, čo navodzuje všeobecný negatívny dojem o politických predstaviteľoch, bez snahy uprednostňovať určité politické zoskupenie.

Niekoľko krát častejšie sa objavujú správy, ktoré vzhľadom na skutočnosť, že ide o hlavnú spravodajskú reláciu, sú značne irelevantné s výrazným akcentom bulvárnosti.

Slovenský rozhlas

V druhom verejnoprávnom médiu sme zaznamenali veľmi podobný obraz informovania o politicky relevantných udalostiach ako vo verejnoprávnej STV. Signifikantnou bola opäť skutočnosť, že vláda SR bola prezentovaná na najväčšom priestore, takmer na polovici spravodajského priestoru oboch sledovaných spravodajských relácií - presne 44,9%. Zároveň je významným počet negatívnych zmienok o vláde (296), ktorý bol najvýraznejší spomedzi všetkých médií. Prezentácia ostatných subjektov bola pomerne vyvážená s prevahou kritických referencií o HZDS-LS, ktoré bolo najzobrazovanejšou politickou stranou (13,6%). Subjektom s najväčšou prevahou informácií pozitívneho charakteru bol prezident R. Schuster (28 oproti 14 negatívnym), okrem toho bol podobný štýl zaznamenaný aj pri prezentácii niektorých ďalších subjektov (SOP, OKS, DS, KSS). Zaujímavým faktom je nízke zastúpenie vládnej SDKÚ (1,9%), ako aj preferenčne veľmi výraznej strany SMER

(2,5%).

Výsledky monitoringu relácií Slovenského rozhlasu potvrdili dlhodobejší trend, ktorý hovorí o dôveryhodnosti tohto média bez náznakov nekorektných príspevkov, príp. hrubších porušení vo forme mediálnych efektov.

Rádio Twist

Súkromné Rádio Twist prinieslo z hľadiska celkového objemu asi o polovicu menej správ oproti verejnoprávnemu Sro. Pokiaľ ide o spôsob prezentácie poskytnutých informácií, dá sa povedať, že išlo o veľmi podobný štýl zobrazenia skutočnosti. Prejavuje sa to prakticky identickým pokrytím politických subjektov medzi oboma médiami - vláda SR bola prezentovaná na úrovni 45,9% pri výraznom zastúpení negatívnych zmienok (190), spomedzi strán to bolo HZDS-LS na priestore 12,3%, nasledované prezidentom R. Schusterom (6,2%). Aj tu boli na pomerne malom priestore zobrazené aktivity vládnej SDKÚ (2,7%), či mimoparlamentných strán SMER a ANO (1,6%, resp. 0,5%).

Vo vysielaní Rádia Twist bol taktiež zaznamenaný jeden nevyvážený príspevok:

4.7. (po hlasovaní parlamentu o antidiskriminačnom zákone bol poskytnutý priestor iba poslancom strán podporujúcich tento zákon. Naopak poslanci KDĽ, voči ktorým smeroval väčšina výhrad, nedostali možnosť reagovať, príp. vysvetliť vlastný postoj),

Správu aj súvisiace grafy nájdete na našej internetovej stránke: www.memo98.sk a www.infovolby.sk

Vytvorenie tejto správy bolo podporené National Endowment of Democracy, Freedom House a British Embassy.